

НОВИЙ ІНСТРУМЕНТ КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АПК – АГРАРНІ РОЗПИСКИ

В умовах нестабільності економіки, кризи платежів, посилення інфляційних процесів значно зросло коло проблем у фінансовій підтримці підприємств АПК. Необхідність ефективного розвитку банківського кредитування підприємств АПК зумовлюється, насамперед, тим, що сьогодні, в умовах дестабілізації економіки, саме АПК дає можливість вирішувати питання продовольчої безпеки, створювати надійне джерело бюджетних надходжень та потужний виробничо-економічний потенціал для розвитку сільських територій.

Будь-яке підприємство не може вести своєї діяльності без тісної взаємодії з банківськими установами, а саме: здійснення касово-розрахункове обслуговування; розміщення депозитів та реалізацію зарплатних проектів; операції з цінними паперами; надання кредитів банками для ведення діяльності аграрними підприємствами. Потрібно вдосконалити класифікаційні ознаки банківського кредитування і види кредиту класифікувати також і як «кредит під аграрні розписки», а забезпечення за таким видом кредиту, як «майбутній урожай» або «гарантія держави за аграрними розписками». Також доречним буде уточнення щодо природно-кліматичного ризику, як ризик несприятливих погодних умов чи ризик глобальної зміни клімату.

Об'єктивна необхідність використання кредитних відносин в аграрній сфері економіки пов'язана з особливостями сільськогосподарського виробництва, нерівномірністю руху обігових коштів підприємств, значними відхиленнями потреби в оборотних коштах від їхньої фактичної наявності.

Питання забезпечення підприємств АПК кредитними ресурсами характеризується катастрофічною нестачею ліквідної застави та підтримки з боку держави. Вартість застави повинна включати повну суму зобов'язань. В суму зобов'язань за кредитом включається сума кредиту, відсотків та інших платежів. Оціночна вартість застави повинна перевищувати суму кредиту в 1,5-1,8 рази (рис 1).

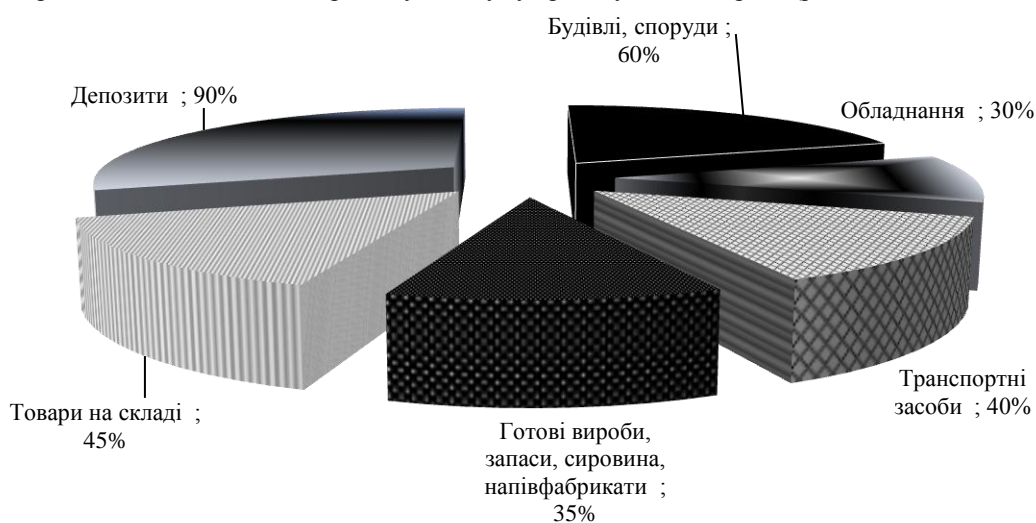

Рис 1. Орієнтована банківська оцінка застави, у %.

В сучасних умовах спостерігаємо низький фінансово-інвестиційний потенціал позичальників – підприємств аграрного сектора. Вітчизняна банківська система повинна запроваджувати прогресивні механізми кредитування підприємств АПК. Дієвим напрямом удосконалення та збільшення обсягів банківського кредитування підприємств АПК є впровадження банківської програми кредитування під майбутній урожай з використанням аграрних розписок. Схема застосування аграрних розписок під майбутній урожай полягає в тому, що аграрні підприємства, отримують банківський кредит під заставу урожаю (під майбутній урожай), укладаючи при цьому договір-зобов'язання. При кредитуванні під заставу майбутнього урожаю необхідно обов'язково надати кредитору документи власності (оренди) земельної ділянки, детальну карту полів, з площею, яка передана в заставу. У разі несприятливих природно-кліматичних умов чи інших вагомих обставин урожайність може бути дуже низькою, що завадить повному та своєчасному виконанню взятих на себе зобов'язань. Тоді, як гарант, зобов'язання виконує держава за рахунок спеціалізованого фонду для АПК (це необхідно закладати в щорічний державний бюджет). Між державою та позичальником укладається додаткова угода до повного погашення боржником-аграрієм кредиту за рахунок нового урожаю наступного року.

Варто запропонувати такі шляхи вдосконалення кредитування підприємств АПК:

- розробка нових програм кредитування підприємств АПК, які максимально враховують особливості галузі;
- підвищення рівня управління ризиками при кредитуванні підприємств АПК;
- забезпечення сталого та дієвого механізму пільгового кредитування аграрного сектора через механізм компенсації відсоткової ставки;
- синхронізація інтересів учасників банківського кредитування підприємств АПК.

Важливість підприємств АПК поряд із їх недостатньою привабливістю для інвесторів внаслідок сезонності виробництва продукції, високих сільськогосподарських ризиків, відсутності ліквідної застави, залежності від природно-кліматичних умов зумовлюють необхідність застосування нових інструментів фінансування. Комерційні банки повинні враховувати інтереси аграрних підприємств при наданні кредитів, тобто знизити вартість фінансово-кредитних ресурсів і надавати довгострокові кредити, які допоможуть реалізувати інноваційні проекти.